

Čj.: 41313-2025-UVCR

**Zápis ze zasedání jednání Výboru pro zaměstnanost, zdraví a sociální
otázky Rady vlády pro záležitosti romské menšiny
dne 10. června 2025 od 11:00 do 14:00**

Zasedání proběhlo hybridní formou v budově Úřadu vlády ČR (Rytířská 31, Praha 1).

Přítomné členky a členové:

Členky a členové: Burjánková Anna, Drbohlavová Gronzíková Alena, Kršíková Hana, Mikulčická Jana, Pěníčková Daniela, Pospíšil Filip, Pstružina Jiří (zástup), Rákoczyová Miroslava, Rybová Michaela (zástup), Šindlářová Eva, Uličná Eva, Adam Milan

Přítomní hosté: Bučková Andrea, Lukešová Eva, Sirovátka Tomáš, Souček Jiří, Suchanec Miroslav, Rut Adam, Žaloudková Dominika

Ostatní přítomní: Dieu Thuy Nguyen

1. Úvod a přivítání

Předsedkyně Výboru přivítala členy a členky a hosty a hostky Výboru pro zaměstnanost, zdraví a sociální otázky Rady vlády pro záležitosti romské menšiny (dále jen „Výbor“).

Tajemnice výboru T. Nguyen zkontrolovala usnášeníschopnost, na jednání bylo přítomno 12 hostů. Výbor má momentálně 18 členů, k usnášeníschopnosti je potřeba přítomnost 10 členů. Výbor byl usnášeníschopný.

Výbor hlasoval o programu:

1. Úvod a přivítání členů
2. Výzkum „Romské ženy a jejich ekonomická aktivita, související faktory“
3. Zpráva "Menšina v menšině. Co (ne)víme o lidech z LGBTQ+ romské menšiny" a představení akreditovaných tematických vzdělávacích programů
4. Výzkum „Romky a menstruace: Předběžné výsledky výzkumu z lokality Brnox“
5. Odškodnění protiprávních sterilizací
6. Projekt „Podpora zdraví v rodinách“
7. Informace o projektech organizace Buči z.s. v oblasti zaměstnanosti Romů
8. Různé
 - a. Informace o činnosti Oddělení národnostních menšin a romských záležitostí

Hlasování o programu

PRO	Zdržel se	PROTI
11	1	0

Program jednání byl schválen.

2. Výzkum „Romské ženy a jejich ekonomická aktivita, související faktory“

Výzkum představil T. Sirovátka. Cílem výzkumu bylo poskytnout evidenci o ekonomické aktivitě romských žen, a osvětlit faktory, které jejich ekonomickou aktivitu ovlivňují. Výzkumný tým vycházel z dat z první vlny šetření romské populace, kterou realizoval Výzkumný ústav práce a sociálních věcí (dále jen „RILSA“) v rámci projektu „Vytvoření systému sběru kvantitativních dat pro vyhodnocování situace Romů v české společnosti“. Upozornil, že výzkumný tým pracoval s omezenými daty, která zmíněné šetření poskytuje, ať jde o velikost vzorku či zahrnuté proměnné. Prezentace je přílohou tohoto zápisu.

Z výzkumu vyplývá, že určující faktory v ekonomické aktivitě či neaktivitě romských žen určují děti, vzdělání a zdraví, partner a ekonomická situace rodiny a hledání zaměstnání.

Přes 71 % neaktivních žen má jedno či dvě děti do 6 let v domácnosti, 6 % má tři a více dětí do 6 let. Přes polovinu (52 %) ekonomicky neaktivních žen má ve své domácnosti 2 či více dětí do 16 let. Často jde o souběh dítěte ve věku na 6 let s dítětem ve věku 7–16 let. Dítě ve školním věku (7–16 let) není však u značné části žen překážkou v ekonomické aktivitě: ve 43% domácností zaměstnaných žen nejsou děti do 6 let, jen děti ve věku 7–16 let.

Mezi pracujícími ženami je jen asi 31 % těch, které dosáhly nejvýše základní vzdělání, zatímco mezi nezaměstnanými je jich asi 69 % a mezi ekonomicky neaktivními je jich asi 50 %. Klíčovým přelomem je vyučení, případně střední odborné vzdělání: zaměstnané ženy jej dosahují v 58 %, ekonomicky neaktivní asi v 38 % a nezaměstnané ženy jen v 23 %.

Většina partnerů (82 %) jak pracujících, tak neaktivních žen (71 %) pracuje. V případě nezaměstnaných žen dochází dost často k souběhu s nezaměstnaností partnera (45 %), jen 41 % partnerů pracuje a 7 % je v domácnosti.

Mezi pracujícími ženami referuje jen asi 30 % o značné či mírné zadluženosti, mezi nezaměstnanými a neaktivními je to přes 50 %.

Pouze 5,1 % ekonomicky neaktivních žen uvedlo, že hledaly v posledních 4 týdnech zaměstnání. Důvody nehledání zaměstnání: 83,5 % péči o dítě/děti či jinou osobu vyžadující péči, 5 % osobní či rodinné důvody, jen 2,4 % zdravotní důvody, v 11,9 % jiné důvody.

Přestože tyto ženy aktuálně práci nehledají, uvedla značná část z nich, že by si přály pracovat (31,4 %). Přitom 42,1 % již v minulosti pracovalo, avšak většina (57,9 %) ještě nikdy nepracovala.

Ženy často žádají úřady o pomoc v sociální oblasti, podle všeho spíše v souvislosti s různými dávkami než v souvislosti s hledáním zaměstnání. V posledních 12 měsících žádalo úřady o pomoc v této oblasti 31,3 % pracujících žen, 82,4 % nezaměstnaných žen a 76,2 % neaktivních žen.

Část žen, které přicházejí do styku s úřady uvedly, že cítily někdy v kontaktu s úřady, že se k nim chovají jinak – hůře než k ostatním klientům: 22,9 % pracujících žen, 37 % nezaměstnaných a 34,2 % ekonomicky neaktivních žen.

Negativně působí zdravotní znevýhodnění, které vytlačuje romské ženy z trhu práce do neaktivity. Exekuce vytlačují romské ženy ze zaměstnanosti, ale vytahují je z ekonomické neaktivity do nezaměstnanosti, což může značit jejich působení v šedé ekonomice. U žen bez partnera ve věku 30 až 45 let jejich věk vytahuje z ekonomické neaktivity do nezaměstnanosti i zaměstnanosti, naopak u žen ve věku do 30 let a s partnerem lze pozorovat posun opačným směrem, na což může mít vliv např. mateřství. Nízký příjem vytahuje romské ženy z ekonomické neaktivity do nezaměstnanosti (ale možná i opačná kauzalita).

A. Drbohlavová Gronzíková informovala, že téma ekonomické aktivity romských žen je řešeno i v rámci Strategie romské integrace 2021-2030 (dále jen „Strategie“). V kapitole Zaměstnanost je zavedené opatření „Vytvoření doporučení k podpoře ekonomické aktivity romských žen“, dle tohoto opatření by mělo být téma pravidelně zařazováno na jednání Výboru pro zaměstnanost, zdraví a sociální otázky a Pracovní skupinu pro otázky romských žen a výbor i pracovní skupina by k tématu měly přijmout doporučení.

3. Odškodnění protiprávních sterilizací

E. Šindlářová z Ministerstva zdravotnictví informovala, že Poslaneckou sněmovnou prošel návrh novely zákona o veřejném zdravotním pojištění, včetně pozměňovacího návrhu, který navrhuje prodloužit lhůtu k podání žádosti o odškodnění protiprávních sterilizací o další dva roky. Doplnila, že momentálně návrh čeká na projednání v Senátu. Pokud by byla novela schválená, lhůta pro podání žádostí bude prodloužena do 2.1.2027. Na závěr informovala o statistice žádostí o odškodnění.

4. Zpráva "Menšina v menšině. Co (ne)víme o lidech z LGBTQ+ romské menšiny" a představení akreditovaných tematických vzdělávacích programů

A. Bučková představila Zprávu "Menšina v menšině. Co (ne)víme o lidech z LGBTQ+ romské menšiny" i akreditované kurzy organizace ARA ART.

Cílem zpráv bylo zjistit, jak se na tuto skupinu dívá z pohledu různých opatření a z hlediska samotné romské menšiny. Sociokulturní specifika romských LGBTQI+ lidí jsou zásadní a mělo by se jim věnovat pozornost a poskytnout systémové řešení. Uvedla, že v tuto chvíli neexistují specifické postupy a přístupy, které by pomohly zkvalitnit život LGBTQ+ romské menšině. Dále doplnila, že lze pozorovat korelaci s romskými ženami, kterým se také dosud nevěnovala pozornost. Téma romské LGBTQ+ menšiny i téma nerovného postavení romských jsou stále tabuizované. Vysvětlila, že by romským LGBTQI+ lidem pomohlo přijetí vládní strategie zabývající se LGBTQI+ lidmi.

V závěru zpráva představuje sdílení dobrých zkušeností, nabízí příklady dobré praxe, která se osvědčila, např. krizová pomoc v podobě tréninkového bytu.

Dále A. Bučková představila akreditované programy ARA ART.

A. Drbohlavová Gronzíková uvedla, že data a informace o LGBTQI+ Romech dlouho chyběla, proto je dobře, že se o tématu mluví a vycházejí analýzy. Do budoucna je důležité se tomuto tématu věnovat vzhledem k možné vícečetné diskriminaci těchto osob. Tématem LGBTQI+ Romů by se měl výbor zabývat i dle Strategie romské integrace, téma by měly pravidelně projednávat i další pracovní

orgány v oblasti lidských práv –Výbor pro prevenci domácího násilí a násilí na ženách, Pracovní skupiny pro otázky romských žen, Výboru pro práva LGBTI+ lidí, cílem Strategie je i sbírat data o LGBTI+ Romech.

5. Výzkum „Romky a menstruace: Předběžné výsledky výzkumu z lokality Brno“

Výzkum představila E. Lukešová.

E. Lukešová uvedla, že se jedná se o předběžné závěry výzkumu, který se zabýval tématem Romky a menstruace, data jsou nadále sbírána, proto se výsledky mohou ještě trochu změnit. Podle předběžných výsledků se setkávají Romky s kulturně specifickými zvyklostmi týkající se menstruace - 73 % dívek zažilo facku při první menstruaci (nebo něco podobného, např. štípanec do tváře), 22 % někdy postrádalo hygienické pomůcky (36 % každý měsíc), 41 % zameškalo školu kvůli menstruaci často a 57 % dívek a žen má strach, že muž z rodiny zjistí, že právě menstruují. Zdůraznila, že toto téma by měly více vyzkoumat romské organizace, která by mohly lépe rozumět kulturnímu kontextu a významu těchto zvyklostí v romské menšině, Genderové informační centrum NORA by v návazných výzkumech mohlo spolupracovat.

Z výpovědi dívek z rozhovorů a fokusních skupin (5 skupin) bylo zjištěno, že menstruace je intimní a stigmatizované téma, v rodinách a s muži se o ní nemluví. Respondentky se potýkají s nepochopením těla a cyklu – dívky netuší, co je ovulace a věří mýtům.

Dívky se potýkají se strachem z gynekologické prohlídky, potýkají se s nedostatkem informací o menstruaci, menstruačním cyklu, reprodukčním zdraví a sexualitě, s těmito tématy se bojí svému okolí svěřovat. V tomto směru bylo dále zjištěno, že sexuální výchova ve školách je zaměřena více na biologické, nikoliv na praktické aspekty.

V oblasti zdravotní péče mají Romky také zkušenost s diskriminací, zdravotní péče je vnímána jako ponižující, vzdálená, někdy až nebezpečná. S rasismem se setkaly respondentky také v porodnicích. Překážkou pro respondentky v přístupu ke gynekologické péči je také jazyková bariéra a neznalost odborných termínů, což potvrzuje i praxe pracovníků pracujících s romskou menšinou. Podle těchto pracovníků si Romky předávají doporučení na gynekoložky a gynekology, kteří se k nim nechovají diskriminačně, přičemž preferují gynekoložku.

Služby jako DROM, IQ Roma servis nebo Teen Challenge potvrzují, že je téma zdraví Romek citlivé, ale zároveň velmi živé a potřebné.

Prezentace je přílohou tohoto zápisu.

A. Drbohlavová Gronzíková uvedla, že v předchozích třech bodech byly projednány výzkumy týkající se situace romských žen a jejich ekonomické aktivity, reprodukčního zdraví, situace LGBTI+ Romů a také genderově podmíněného násilí v romské menšině. Cílem výboru by mělo být tyto témata pravidelně projednávat a spolupracovat na nich s dalšími pracovními orgány v oblasti lidských práv –Výborem pro prevenci domácího násilí a násilí na ženách, Pracovní skupinou pro otázky romských žen a Výborem pro práva LGBTI+ lidí. Dále je potřeba podporovat tyto témata i finančně – ze zdrojů EU i Norských/EHP fondů. K tomuto účelu navrhuje přijmout následující usnesení, které bylo členům výboru zasláno před jednáním:

Návrh usnesení Výboru pro zaměstnanost, zdraví a sociální otázky ze dne 10. června 2025

Výbor pro zaměstnanost, zdraví a sociální otázky Rady vlády pro záležitosti romské menšiny

- I. **doporučuje** Radě vlády pro záležitosti romské menšiny a vládní zmocněnkyni pro záležitosti romské menšiny, aby doporučili do programu „Začleňování a posílení postavení Romů“ z Norských/EHP fondů a do připravovaného programového období fondů EU 2028+
 - a) zahrnout výzvu zaměřenou na prevenci domácího a genderově podmíněného násilí v romské menšině;
 - b) do ostatních výzev a předem definovaných projektů zahrnuly zvláštní důraz na potřeby romských žen a LGBTI+ romské menšiny vzhledem k riziku vícečetné diskriminace a dalších forem znevýhodnění.
- II. **ukládá** předsedkyni Výboru pro zaměstnanost, zdraví a sociální otázky Rady vlády pro záležitosti romské menšiny spolupracovat s předsedkyní Pracovní skupiny pro otázky romských žen Rady vlády pro rovnost žen a mužů a předsedkyni Výbor pro práva LGBTI+ osob Rady vlády pro lidská práva na tématech týkajících se romských žen a LGBTI+ romské menšiny, včetně domácího a genderově podmíněného násilí v romské menšině.
- III. **doporučuje** předsedkyni Výboru pro zaměstnanost, zdraví a sociální otázky Rady vlády pro záležitosti romské menšiny o výsledcích činnosti dle bodu II. informovat Výbor pro prevenci domácího a genderově podmíněného násilí Rady vlády pro rovnost žen a mužů a Výbor pro práva LGBTI+ osob Rady vlády pro lidská práva.

Hlasování o usnesení

PRO	Zdržel se	PROTI
8	1	0

Usnesení bylo přijato.

6. Projekt „Podpora zdraví v rodinách“

Projekt představil J. Souček. Cílem projektu je zdravotní osvěta, snižování zdravotních nerovností a zvyšování zdravotní gramotnosti mezi cílovou skupinou, kam spadají lidé ohrožení chudobou. Programy jsou zaměřené na děti a rodiče. Vysvětlil, že zdraví ovlivňují socioekonomické determinanty jako je vzdělání, příjem, bydlení, životní styl. Upřesnil, že projekt není specificky etnický zaměřený na Romy, ale Romové tvoří velkou část cílové skupiny. Projekt Podpora zdraví v rodinách navazuje na již ukončený projekt Efektivní podpora zdraví osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením (dále jen „EPOZ“).

V každém kraji funguje Regionální centrum podpory zdraví vedený regionálním koordinátorem, v projektu EPOZ působili také mediátoři podpory zdraví, ale se skončením projektu skončilo i financování této pozice, což vedlo k jejímu zániku. Vzniklo 79 intervenčních programů. Regionální koordinátoři realizují hromadné intervence, mediátoři podpory zdraví realizovali individuální intervence. V rámci projektu jsou realizovány např. kurzy zdravotního životního stylu nebo pohybových aktivit. Aktivita jsou pro cílovou skupinu poskytovány zdarma.

Prezentace je přílohou tohoto zápisu.

T. Nguyen uvedla, že je pozice mediátorů podpory zdraví důležitá a v rámci Strategie romské integrace 2021-2030 je obsažen o opatření mající za cíl zajistit systémové zakotvení pozice. Dále uvedla, že proběhly jednání i s Ministerstvem práce a sociálních věcí, který plánuje pozici zařadit do katalogu prací.

7. Informace o projektech organizace Buči z.s. v oblasti zaměstnanosti Romů

J. Pstružina představil aktivity organizace Buči. z.s. (romský překlad slova práce), která se ve svých aktivitách věnuje oblasti zaměstnání, vzdělávání, rekvalifikace a bydlení. V rámci svých aktivit se věnuje osvětovým, motivačním, vzdělávacím aktivitám, poskytuje konzultace, zprostředkování zaměstnání a tréninková pracovní místa.

Byly představeny projekty Návrat do práce a Práce je příležitost pro budoucnost, v rámci kterých organizace pořádá motivační kurzy, rekvalifikace a pomoc při nalezení zaměstnání. Organizace také provozuje vlastní autoškolu, která realizuje programy pro sociálně znevýhodněné skupiny a národnostní menšiny. Dále v rámci partnerství s Úřadem práce městské části Praha realizuje program aktivní politika zaměstnanosti a ve spolupráci s Probační a mediační službou realizuje obecně prospěšné práce. Na závěr představil poznatky dobré praxe.

Prezentace je přílohou tohoto zápisu.

8. Různé

a. Informace o činnosti Oddělení národnostních menšin a romských záležitostí

T. Nguyen informovala o aktualitách oddělení národnostních menšin a romských záležitostí, o připravované externí evaluaci Strategie romské integrace 2021-2030 a přípravě materiálů Informace o naplňování Strategie romské integrace 2021-2030 za rok 2024 a Zprávy o stavu romské menšiny za 2023-2024. Závěrem připomněla, že je možné se hlásit na pozici místopředsedy Výboru.

Zpracovala: Mgr. Dieu Thuy Nguyen, tajemnice Výboru pro naplňování Strategie rovnosti, začlenění a participace Romů

Za správnost: Alena Drbohlavová Gronzíková, předsedkyně Výboru pro zaměstnanost, zdraví a sociální otázky